

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ФЕДЕРАЦІЯ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ УКРАЇНИ

ISSN 2410-5317

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ХОРТИНГУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Засновано в 2014 р.

Випуск 8

Київ
Видавець Паливода А. В.
2017

УДК 37.02 : 796.85 (08)

ББК 74.202 : 75.715

Т 33

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол № 12 від 28 грудня 2017 р.)*

**Збірник наукових праць входить до Переліку наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата педагогічних наук
(наказ МОН України від 07 жовтня 2015 р. № 1021)**

Редакційна колегія:

- Бех І. Д. – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор
(головний редактор)
- Канішевська Л. В. – доктор педагогічних наук, професор (заступник головного редактора)
- Артюшенко А. О. – доктор педагогічних наук, професор
- Беленька Г. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Болтівець С. І. – доктор психологічних наук, професор
- Діхтяренко З. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, голова науково-методичної колегії
Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту
України з хортингу
- Єрмоменко Е. А. – кандидат педагогічних наук, Заслужений тренер України, Майстер
спорту України міжнародного класу, президент Національної федерації
бойового хортингу України, Заслужений працівник ФК і спорту України
- Зубалій М. Д. – кандидат педагогічних наук
- Коновець С. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Круцевич Т. Ю. – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор
- Литвиненко А. М. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
- Петрочко Ж. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Приступа Є. Н. – доктор педагогічних наук, професор
- Пустолякова Л. М. – кандидат педагогічних наук
- Тимошенко О. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Тимчик М. В. – кандидат педагогічних наук, майстер спорту України з хортингу
- Федорченко Т. Є. – доктор педагогічних наук, професор
- Хатько А. В. – кандидат педагогічних наук, майстер спорту України з хортингу
- Чобітько М. Г. – доктор педагогічних наук, професор
- Півоварський Юліуш – почесний професор, PhD, ректор Вищої школи публічної і
індивідуальної безпеки „Апейрон“ (Польська Республіка)
- Порада Віктор – професор, доктор юридичних наук,
ректор Вищої школи в Карлових Варах (Чеська Республіка)
- Шортт Джеймс Джордж – президент Всесвітньої асоціації особистих охоронців (Ірландія)
- Кастлшортський
Юрчак Войтех – професор, PhD, Академія збройних сил ген. М. Р. Штефаника в
Ліптовському Мікулаші (Словацька Республіка)

Рецензенти:

- Волков Л. В. – доктор педагогічних наук, професор
- Єжова О. О. – доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор
- Оржеховська В. М. – доктор педагогічних наук, професор
- Присяжнюк С. І. – доктор педагогічних наук, професор
- Сичов С. О. – доктор педагогічних наук, професор

Т 33 Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. :
Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – 230 с.

ISBN 978-966-437-427-6.

До збірника ввійшли наукові праці вітчизняних учених, аспірантів, тренерів з бойового хортингу. Автори спрямували свій науковий пошук на багатоаспектне висвітлення шляхів щодо реалізації сучасних підходів у теорії і методики бойового хортингу.

ISBN 978-966-437-427-6

УДК 37.02 : 796.85 (08)

ББК 74.202 : 75.715

© ІПВ НАПН України

© НФБХУ

ЗМІСТ	CONTENT
РОЗДІЛ 1	
ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДОПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ, КУРСАНТІВ І ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ПРАЦІВНИКІВ СИЛОВИХ СТРУКТУР ЗАСОБАМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ	MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION AND PHYSICAL TRAINING OF PRE-MILITARY YOUTH, CADETS AND MILITARY OFFICERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE AND SECURITY SERVICE STRUCTURES OFFICERS BY MEANS OF COMBAT HORTING
Діхтяренко Зоя, Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг та значення патріотичних цінностей у процесі виховання спортсменів молодшого шкільного віку</i>	Dikhtiarenko Zoya, Yeromenko Eduard <i>Combat horting and the importance of patriotic values in the process of educating athletes of primary school age</i>
Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів</i>	Yeromenko Eduard <i>Combat horting as a means of optimization of functional training of students and cadets of specialized institutions of higher education and law enforcement officers</i>
Петрочко Жанна, Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів</i>	Petrochko Zhanna, Yeromenko Eduard <i>Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students</i>
РОЗДІЛ 2	
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТКУ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ЯК НАЦІОНАЛЬНОГО ВИДУ СПОРТУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ФІЛОСОФСЬКЕ І ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ЯК ВИДУ БОЙОВОГО МИСТЕЦТВА	THE HISTORY OF CREATION AND DEVELOPMENT OF COMBAT HORTING AS A NATIONAL KIND OF SPORT IN UKRAINE, ITS PHILOSOPHY AND PSYCHOLOGICAL BACKGROUND AS A KIND OF MARTIAL ART
Бойко Валерій, Діхтяренко Зоя, Єрмоменко Едуард <i>Бойовий хортинг та психологічні особливості підготовки спортсменів</i>	Boyko Valeriy, Dikhtiarenko Zoya, Yeromenko Eduard <i>Combat horting and psychological features of training athletes</i>
Єрмоменко Едуард <i>Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу</i>	Yeromenko Eduard <i>World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting</i>
Федорченко Тетяна, Єрмоменко Едуард, Діхтяренко Зоя, Єрмоменко Вероніка <i>Бойовий хортинг як засіб національно- патріотичного виховання і фізичної підготовки школярів, студентської та курсантської молоді</i>	Fedorchenko Tetiana, Yeromenko Eduard, Dikhtiarenko Zoya, Yeromenko Veronika <i>Combat horting as a means of national- patriotic education and physical training of schoolchildren, students and cadets</i>

УДК 37.015.31:614:796.817–057.87(043.3)

Єрмоєнко Едуард
Університет ДФС України, м. Ірпінь

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

***Анотація.** У даній статті розглядаються засоби оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів закладів вищої освіти та працівників правоохоронних органів, значення систематичних занять студентів і курсантів бойовим хортингом, як складової фізичної підготовки та здорового способу життя людей. У виданні надані теоретико-методичні дані щодо проведення тренувальних занять, спортивних заходів з бойового хортингу, загальнорозвивальних та підготовчих вправ, елементів базової техніки, тактичної підготовки, а також методичні рекомендації щодо психологічної підготовки на основі спортивних, культурних, оздоровчих і бойових традицій українського народу. Наведено перелік основних засобів функціональної підготовки спортсменів бойового хортингу та впровадження виду спорту у навчальний процес закладів вищої освіти України. Стаття адресована фахівцям і любителям, інструкторам з бойового хортингу правоохоронних органів, вчителям фізичної культури та викладачам фізичного виховання, керівникам спортивних секцій бойового хортингу, тренерам-викладачам закладів вищої освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, клубів фізкультурно-оздоровчого, військово-спортивного та національно-патріотичного напрямку. У статті надано зміст тренувань з бойового хортингу студентів, курсантів і працівників правоохоронних органів. Стаття присвячена дослідженню напрямів та особливостей функціональної підготовки студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів як суб'єктів профілактичної діяльності. З'ясована структура кадрового забезпечення профілактичної діяльності правоохоронних органів України і місце в ньому функціональної підготовки співробітників; охарактеризовано зміст функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів як суб'єктів профілактичної діяльності.*

***Ключові слова:** бойовий хортинг, функціональна підготовка, спорт, здоров'я, фізичні вправи, правоохоронні органи, студенти, курсанти, позитивний вплив, організм людини, спортивні змагання, поведінкова звичка людини, класифікація впливу фізичних вправ, бесіди, методика тренувань.*

Актуальність проблеми. Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України. Це високе і відповідальне призначення. Його створенням на початку ХХІ століття можна вважати час впровадження у 2008 році в Україні та за кордоном засновником всього українського хортингу Едуардом Єрмоєнком нової для спортивного співтовариства, придуманої ним назви «Хортинг», правил змагань та системи підготовки спортсменів, які до цього часу у світі не застосовувалися. Зараз бойовий хортинг працює в допомогу підвищення функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти, а також співробітників правоохоронних органів [1; 2; 5; 8; 16].

Основним конституційним завданням і призначенням правоохоронних органів України є охорона правопорядку і захист населення країни від терористичних загроз. Особливо важливо це в даний час, коли корінні перетворення в різних областях українського суспільства здійснюються на тлі виникнення великого числа пригод і конфліктів, які вимагають від правоохоронців рішучих і безкомпромісних дій, прояву твердості, впевненості і високого професіоналізму. У зв'язку з цим значно зростає роль навчальних закладів системи правоохоронних органів України при підготовці офіцерів командної ланки, призначених для заміщення первинних офіцерських посад з перспективою висування їх на вищі службові посади.

Як свідчать результати аналізу освітнього процесу навчальних закладів правоохоронних органів України, досить часто проведення навчальних занять та інших форм фізичного підготовки здійснюється без належного обліку майбутнього характеру виконуваних службово-бойових операцій, не завжди витримується послідовність в нарощуванні змісту, обсягів та інтенсивності фізичних навантажень. командири підрозділів недостатньо підготовлені до організації і проведення занять з бойового хортингу, фізичної підготовки для дій в умовах, наближених до бойових [3; 4; 6].

Фізична підготовка студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу являє собою процес, спрямований на розвиток фізичних якостей, здібностей (в тому числі рухових навичок і умінь) людини з урахуванням виду її діяльності і соціально-демографічних характеристик [7; 9; 15]. Фізична підготовка є самостійним розділом службово-бойової підготовки і найважливішим компонентом професійної майстерності співробітників правоохоронних органів. Вона передбачає формування професійно важливих фізичних якостей і службово-прикладних рухових навичок, в тому числі прийомів одnobорства бойового хортингу і способів подолання різних природних і штучних перешкод.

Цілі і завдання фізичної підготовки засобами бойового хортингу

Метою фізичної підготовки студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є формування фізичної і психологічної готовності до успішного виконання оперативно-службових та службово-бойових завдань відповідно до їх призначення, вміння застосування фізичної сили, прийомів бойового хортингу і спеціальних засобів при припиненні різних протиправних проявів, а також забезпечення високої працездатності рядового і начальницького складу в процесі службової діяльності [10; 11].

Специфічними завданнями фізичної підготовки студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є:

- розвиток і підтримка на необхідному рівні фізичних якостей;
- формування різних рухових умінь і навичок, в тому числі виконання бойових прийомів сутички в умовах, максимально наближених до реальних;
- придбання базових знань науково-практичного характеру;
- зміцнення і збереження здоров'я, підвищення стійкості організму до дії несприятливих чинників службової діяльності;
- удосконалення статури і гармонійний розвиток фізіологічних якостей співробітників;
- багаторічне збереження високого рівня загальної працездатності.

Вивчення прийомів бойового хортингу

Цілі і завдання.

Заняття з вивчення бойових прийомів ведення сутички проводяться з метою формування навичок самозахисту, знешкодження та затримання осіб, що загрожують громадському порядку або особистій безпеці громадян, виховання сміливості, рішучості, ініціативи і винахідливості.

На заняттях з бойового хортингу вирішуються наступні завдання:

Навчання бойовим прийомам самозахисту і тренування в їх виконанні.

Навчання вмінням діяти у використанні засобів індивідуального захисту і нападу, застосуванні наручників і використанні підручних засобів у сутичках або спеціальних завданнях, що імітують типові ситуації затримання правопорушника.

Виховання витривалості, спритності, швидкості, сили, рішучості, швидкості орієнтування та ініціативності.

Формування впевненості в своїх силах, прагнення зблизитися з правопорушником і знешкодити його.

Загальні вказівки по проведенню занять з бойового хортингу

Заняття проводяться як в спортивному залі зі спеціальним покриттям (хорт,

борцівський килим, татамі), обладнаному тренажерами, борцівськими і боксерськими снарядами, так і на спеціально підготовленій ямі з піском і тирсою, на місцевості, а також в умовах, що моделюють певну оперативну обстановку, специфічну для службової діяльності кожного підрозділу (вулиця, квартира, камера, вагон поїзда і т. п.).

Основні методи: розчленовано-конструктивний, сполученого впливу.

У спеціальну розминку включаються: перекиди вперед, назад, через плече, політ-перекид; самостраховки при падіннях вперед, назад, на бік, вперед на бік, назад на бік перекатом, перекидом, стрибком; вправи в парах: перенесення партнера на спині, верхи на плечах, перед собою на руках, способом «крісло»; із застосуванням елементів боротьби: перетягування, звалювання, відривів партнера від килима тощо.

На заняттях з вивчення прийомів бойового хортингу вивчаються і відпрацьовуються стійки, пересування, бойові прийоми боротьби, в тому числі з використанням спеціальних засобів і засобів індивідуального бронезахисту, тактика застосування прийомів, проводяться сутички (спаринги) за спрощеними правилами змагань з бойового хортингу [17].

Щоб уникнути травматизму при проведенні занять особлива увага приділяється підготовці місць занять, підготовці організму учнів до виконання вправ, прийомів і дій, що вимагають високої координації і швидкості їх виконання. Больові прийоми при навчанні виконуються плавно, без ривків і за сигналом партнера (ударами по підлозі або голосом – «Стоп!») негайно припиняються. Кидки проводяться від середини до країв килима. Розучування прийомів страховки і самостраховки здійснюється на перших заняттях, а в подальшому вони постійно удосконалюються [1; 13].

Навчання бойовим приемам проводиться груповим способом в парах, партнери підбираються приблизно рівними за зростом і вагою. Прийоми і дії, пов'язані з виконанням ударів, кидків і больових прийомів, вивчаються і вдосконалюються в обидві сторони, правою і лівою кінцівками спочатку в повільному, а потім у швидкому темпі. Удари при вивченні з партнером позначаються і відпрацьовуються на спеціальних тренажерах і боксерських снарядах [18–22]. При навчанні приемам обеззброєння на заняттях з бойового хортингу використовуються макети ножів, пістолетів, автоматів та інших предметів. При розучуванні способів зв'язування застосовуються мотузки довжиною 2–2,4 м, діаметром 0,7–1,2 см, брючні ремені.

Подальше вдосконалення у виконанні прийомів і дій бойових прийомів проводиться в умовах, що постійно ускладнюються: шляхом підбору партнерів, різних за зростом, вагою, силою; з наростаючим опором партнера; після фізичного навантаження; за раптовим сигналом; з різних положень, після подолання найпростіших перешкод [12; 14].

Відпрацювання бойових прийомів проводиться груповим і потоковим методами або у вигляді навчальних сутичок за завданнями керівника заняття з бойового хортингу.

При навчанні (перевірці) техніки виконання бойових прийомів застосовуються такі команди:

Для підготовки до виконання прийому – «Приготуватися!».

Для виконання прийому – «Прийом!».

Для фіксації прийому на певній фазі – «Стоп!».

Для відпускання захоплення – «Відпустити захват!».

Для виконання комбінацій з прийомів і дій даються завдання, а потім виконавча команда: «Вперед!» («Підійти до партнера ззаду, провести загин руки за спину, підвести до стіни і зв'язати – Вперед!»).

Бойова стійка. Стійка в півоберта до правопорушника, ступні ніг паралельні, одна нога за півкроку позаду, ноги зігнуті в колінних суглобах, тулуб випрямлений, живіт злегка втягнутий, вага тіла рівномірно розподілена на обох ногах, голова злегка нахилена вперед, підборіддя прикрите плечовим суглобом з одного боку і кистю руки з іншого боку, праве передпліччя захищає область печінки, ліве – область серця. При

фронтальній стійці ступні ніг розташовуються на ширині плечей на одній лінії.

Пересування виконуються кроком і бігом: з поворотами кругом, лівим, правим боком, спиною вперед, стрибками з подоланням найпростіших перешкод, імітацією раніше вивчених ударів і захистів.

Удари і захисти від ударів

Удари наносяться під час нападу декількох правопорушників, збройного нападу і в інших випадках, коли проведення прийомів без нанесення ударів неможливо (як попереджувальних дій, що викликають перемикання уваги, а також дій, що створюють сприятливі умови для проведення больових прийомів, кидків тощо). Вони поділяються на:

Атакувальні удари, які застосовуються для придушення запеклої фізичної протидії співробітнику.

Попереджувальні удари, які застосовуються для припинення дій правопорушників.

Розслаблюючі удари, які застосовуються для відволікання уваги або розслаблення правопорушника. Вони виконуються дозовано, тобто з урахуванням ступеня небезпечності правопорушника, що чиниться їм опору, особливостей виконання тієї чи іншої технічної дії.

При навчанні ударам необхідно знати, що:

Вони наносяться в найбільш вразливі місця на тілі людини.

При нанесенні ударів повинна бути забезпечена можливість збереження стійкого положення або швидкого відновлення втраченої рівноваги в разі промахів.

Необхідна мала ймовірність травмування ударної кінцівки (в тому числі в разі неточного попадання).

Нанесення удару слід супроводжувати видихом, що сприяє швидкості та силі його виконання.

Удари можуть наноситися в різних поєднаннях.

Прямий удар кулаком наноситься в голову або тулуб головками п'ясткових кісток стислих в кулак пальців. Удар з лівобічної (правобічної) стійки виконується за рахунок відштовхування ногою, що стоїть позаду, перенесення ваги тіла на передню ногу, розвороту тулуба в сторону удару, руху кулака по прямій лінії в ціль. В кінцевому положенні кулак і передпліччя повинні розташовуватися на одній лінії.

Удар кулаком збоку наноситься в голову або тулуб. Він виконується головками п'ясткових кісток стислих в кулак пальців з поворотом тулуба всередину напівзігнутою в ліктьовому суглобі рукою з лівобічної (правобічної) стійки з перенесенням ваги тіла на ногу, що стоїть попереду.

Удар ліктем збоку наноситься в голову. Він виконується з поворотом тулуба всередину зігнутою в ліктьовому суглобі рукою з лівобічної (правобічної) стійки з перенесенням ваги тіла на ногу, що стоїть попереду.

Удар кулаком знизу наноситься в підборіддя, нижню частину тулуба. Він виконується головками п'ясткових кісток за допомогою попереднього нахилу тулуба вперед з невеликим згинанням ніг в колінних суглобах, подальшого різкого розгинання ніг, випрямлення і повороту тулуба всередину до центральної осі тіла з завершальним ударним рухом руки знизу-вгору.

Удар кулаком зверху наноситься в перенісся, по ключиці. Він виконується м'язовою частиною кулака з замахом і подальшим різким опусканням руки і частковим розгинанням її в ліктьовому суглобі.

Удар кулаком (ребром долоні) з розмаху наноситься в голову, шию. Він виконується з різким поворотом (обертанням) тулуба назвні і одночасним розгинанням руки в ліктьовому суглобі.

Удар ліктем з розмаху наноситься в голову. Він виконується з різким поворотом (обертанням) тулуба назвні.

Удар підставою долоні знизу-прямо наноситься в підборіддя. Він виконується за

допомогою різкого випрямлення руки від грудей.

Удар носком (підйомом ступні) знизу наноситься в гомілку, пах, а також при спробі правопорушника підняти зброю – в голову. Він виконується за рахунок розгинання ноги в колінному суглобі у напрямку знизу-вгору.

Удар коліном знизу наноситься в пах, а також при спробі правопорушника підняти зброю – в голову. Він виконується одночасним згинанням в колінному суглобі і підйомом ноги знизу-вгору.

Прямий удар підшовної частиною ступні наноситься в коліно, нижню частину тулуба. Він виконується за рахунок різкого розгинання зігнутої в колінному суглобі ноги, підшовною частиною ступні вперед.

Прямий удар підшовною частиною ступні в сторону наноситься в нижню частину тулуба, ногу. Він виконується з положення стоячи боком до правопорушника підніманням коліна до живота і подальшим випрямленням ноги в сторону цілі.

Удар підйомом ступні збоку наноситься в ногу, тулуб. Він виконується по дузі за рахунок розгинання зігнутої в колінному суглобі і відведеної вбік ноги.

Удар п'ятою вниз наноситься по ступні. Він виконується з короткого замаху ноги рухом п'яти вниз-назад.

Захисні дії виконуються від ударів рукою, ногою, головою, ножем, предметом за допомогою пересувань, ухилів, піднурень підставок, відбивів тощо.

При проведенні захисних дій необхідно зберігати стійке і зручне для нанесення удару у відповідь положення.

Захист пересуванням необхідний для своєчасного відходу з лінії атаки за рахунок збільшення (скорочення) дистанції. Пересування можуть виконуватися:

Стрибками назад, в сторону, назад-вбік; легкими кроками назад, в сторону, назад-вбік.

Захист ухилом полягає в своєчасному відхиленні тулуба або частини тіла з лінії атаки. Ухили виконуються в сторону, назад.

Захист поворотом полягає в своєчасному відхиленні тулуба і переміщенні з лінії атаки.

Захист піднуренням складається з руху вперед назустріч удару і ухилу тулуба вниз в сторону. Піднурення виконуються вперед-вниз-вбік.

Захист підставкою виконується для зупинки і блокування ударної руки або ноги нападника. Підставки виконуються передпліччям, гомілкою, ступнею.

Захист відбивом застосовується для відбивання (відведення) ударної руки або ноги в сторону. Відбиви виконуються передпліччям, гомілкою.

В якості захисних дій від ударів руками з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати ухили, піднурення, повороти і переміщення, з близької дистанції – підставки і відбиви.

В якості захисних дій від ударів ногами з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати повороти, переміщення, а також поєднання цих захистів з підставками рук і ніг, з близької дистанції – підставки.

В якості захисних дій від ударів ножем з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати ухили, повороти і пересування в поєднанні з відбивами з подальшим захопленням збройної руки, з близької дистанції – підставки і відбиви з подальшим захопленням збройної руки. При виборі захисних дій необхідно враховувати конфігурацію і розміри зброї з метою забезпечення особистої безпеки при проведенні обеззброєння.

В якості захисних дій від ударів предметом з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати ухили, повороти і переміщення в поєднанні з відбивами з подальшим скороченням дистанції і захопленням збройної руки, з близької дистанції – підставки і відбиви з подальшим захопленням збройної руки. При виборі захисних дій необхідно враховувати розміри, вагу і конфігурацію предмета з метою забезпечення особистої безпеки при проведенні обеззброєння.

Силове затримання больовими прийомами стоячи

Больові прийоми застосовуються для затримання, обеззброєння та контролю дій правопорушника.

Супровід застосовується після затримання правопорушника для доставляння його в орган внутрішніх справ.

Затримання загином руки за спину поштовхом. Перебуваючи ззаду правопорушника, з кроком вперед захопити одноименною рукою його зап'ястя і відвести руку назад в сторону. Одночасно нанести розслабляючий удар ступнею в підколінний згин різнойменної ноги затриманого, виводячи його з рівноваги. Штовхнути долонею своєї вільної руки в його ліктьовий суглоб вперед-вгору, зігнути руку і покласти її на своє передпліччя. Захопити пальцями лікоть і завести його до себе за бік. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу.

Супровід загином руки за спину. Переміщаючи вагу тіла правопорушника на одноименну захопленій руці ногу, притискаючи його до себе, виконати супровід в заданому напрямку, змушуючи рухатися затримуваного під впливом больового прийому. При виконанні подаються команди: «Вільну руку в сторону», «Дивитися вправо (вліво)», «З лівої (правої) ноги вперед марш».

Затримання загином руки за спину скручуванням всередину. З кроком вперед-вбік захопити двома руками зап'ястя різнойменної руки правопорушника. Нанести розслабляючий удар ступнею одноименної ноги в його гомілку. Скручуючи руку всередину і одночасно згинаючи її в ліктьовому суглобі, вивести затримуваного з рівноваги, змістивши вагу його тіла на дальню ногу. Розвертаючись в сторону затримуваного, штовхнути долонею різнойменної руки в його ліктьовий суглоб вперед-вгору, зігнути його руку і покласти її на своє передпліччя. Захопити пальцями лікоть і завести його до себе за бік. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору–на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання загином руки за спину піднуренням. З кроком вперед-вбік захопити двома руками зап'ястя різнойменної руки правопорушника. Нанести розслабляючий удар ступнею одноименної ноги в його гомілку, одночасно підняти руку вгору і відвести в сторону. Продовжуючи рух, поставити ногу вперед, розвернутися під рукою затримуваного кругом, виводячи його з рівноваги натягом захопленої руки на себе. Штовхнути долонею своєї різнойменної руки в його ліктьовий суглоб вперед-вгору, зігнути руку і покласти її на своє передпліччя. Захопити пальцями лікоть і завести його до себе за бік. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору – на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання загином руки за спину ривком. З кроком вперед підставити передпліччя руки перед різнойменним передпліччям правопорушника. Іншою рукою захопити його руку трохи вище ліктя, одночасно нанести розслабляючий удар ступнею в гомілку одноименної ноги (коліном в пах). Повертаючи її назад і розвертаючись на 180 градусів, провести сильний ривок на себе, виводячи затриманого з рівноваги і згинаючи його руку. Різнойменною рукою завести передпліччя захопленої руки правопорушника за його спину, захопивши пальцями лікоть. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору-на себе, іншою рукою захопити

за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання загином руки за спину замком. З кроком вперед вставити руку між різнойменним передпліччям і стегном затримуваного. Іншу руку розташувати зовні і вище від ліктьового суглоба і з'єднати пальці рук в замок, притискаючи захоплену руку до своїх грудей, одночасно нанести розслабляючий удар ступнею в гомілку однойменної ноги (коліном в пах). Повертаючи її назад і розвертаючись на 180 градусів, провести сильний ривок на себе, виводячи затримуваного з рівноваги і згинаючи його руку. Різнойменною рукою завести передпліччя захопленої руки правопорушника за його спину, захопивши пальцями лікоть. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору-на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання важелем руки через передпліччя. З кроком вперед захопити своєю рукою однойменну руку правопорушника за зап'ястя. Нанести розслабляючий удар іншою рукою в обличчя затримуваного, одночасно витягаючи руку на себе і розгортаючи її назовні. Повертаючись до затримуваному боком, обхопити його руку своєю різнойменною рукою зверху, підвести передпліччя під ліктьовий суглоб захопленої руки. Натискаючи руку вниз-назовні, під впливом больового прийому змусити правопорушника встати на носки. При супроводі затримуваний повинен пересуватися на носках.

Затримання важелем руки через плечі. З кроком вперед захопити своєю рукою однойменну руку правопорушника за зап'ястя. Нанести розслабляючий удар іншою рукою в обличчя затримуваного, одночасно витягаючи руку на себе-вгору і розгортаючи її назовні. Повертаючись до затримуваному боком, підпірнути під неї і покласти до себе на плечі, вільною рукою захопити іншу руку затримуваного в області ліктя і притиснути її до його тулуба. Одночасно випрямляючи і перегинаючи руку вниз, що лежить на плечах, під впливом больового прийому змусити затримуваному встати на носки. Перейти до його супроводу.

Затримання дотисканням кисті («під ручку»). Перебуваючи ззаду правопорушника, з кроком вперед захопити кисть його однойменної руки, виконати розслабляючий удар коліном в підколінний згин (стегно) його ноги, одночасно захопивши рукою за ближній до нього ліктьовий згин зсередини. Ривком на себе зігнути захоплену руку в ліктьовому суглобі і притиснути до свого боку. Виконати ближньою рукою захоплення за кисть правопорушника. Згинаючи її в променезап'ястному суглобі, під впливом больового прийому змусити правопорушника встати на носки. При супроводі затримуваний повинен пересуватися на носках.

Затримання важелем руки назовні. Захопити кисть правопорушника двома руками, впершись великим пальцем в тильну сторону долоні і нанести розслабляючий удар ногою. Викручуючи руку на себе (від себе) назовні, перевести його на спину. Потягнувши захоплену руку на себе і натискаючи на її кисть, обійти затримуваного з боку голови, розгортаючи його на живіт. Завести захоплену руку назад, перейти на загин руки за спину в положенні лежачи. Підняти затримуваного, використовуючи команди і надаючи йому допомогу, перейти до супроводу.

Затримання важелем руки всередину. Захопити зап'ястя правопорушника двома руками і нанести розслабляючий удар ногою. Повертаючи її назад-вбік, сильно потягнути захоплену руку на себе, скручуючи її всередину, завести його плече собі під пахву (плече). Зафіксувавши плече між стегном і тулубом, одночасно впертися підставою долоні ближньої до нього руки в його лікоть. Відвести руку вперед-вгору, перегинаючи її в ліктьовому суглобі вгору-назовні і дожимаючи кисть, провести три

больових прийомів: важіль плеча, ліктя і дожим кисті. Контролюючи стан затриманого больовим впливом на кисть, перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом.

При затриманні правопорушника можуть також використовуватися комбінації цих прийомів.

Силове затримання з використанням кидків.

Кидки застосовуються для придушення фізичного опору правопорушника, а також переведення його з положення стоячи в положення лежачи.

Задня підніжка. Захопивши однією рукою одяг біля ліктя правопорушника, нанести йому розслаблюючий удар. Виконати захоплення іншою рукою за одяг на його плечі або за шию. Зробити крок однією ногою вперед-вбік і рвонути назад-вниз, щоб осадити його на ближню ногу. Завести другу ногу за опорну ногу затриманого, підбити її підколінний м'язовий згин і кинути правопорушника на спину. За допомогою больового впливу на кисть захопленої руки правопорушника перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом.

Задня підніжка з захопленням ноги. Зробити крок однією ногою вперед, поставивши її поряд з різнойменною ногою правопорушника і захопити його ближню ногу різнойменною рукою зовні за підколінний згин. Випростуючись і піднімаючи захоплену ногу вгору до відмови, нанести розслаблюючий удар іншою рукою в тулуб і захопити нею одяг на плечі затриманого або виконати захват за його шию. Підставити за його опорну ногу свою різнойменну ногу і провести задню підніжку. Використовуючи захоплену ногу, перевернути його в положення лежачи на животі, розташовуючись до нього обличчям. Переступаючи через захоплену ногу однойменною ногою зовні, вставити свою гомілку в підколінний згин ноги правопорушника і спертися на коліно, відводячи ногу вбік-назовні. Натискаючи на гомілку зігнутої ноги правопорушника, провести больовий прийом «утиск литкового м'яза». Під больовим впливом змусити його завести праву руку за спину і перейти на загин руки за спину в положенні лежачи з подальшим супроводом затриманого.

Передня підніжка. Захопити однією рукою воріт одягу правопорушника, іншою – рукав біля ліктя і нанести ногою розслаблюючий удар по ногах або в нижню частину тулуба. Повертаючись кругом в сторону захопленої руки, одну ногу поставити біля однойменної ноги затриманого, іншу – попереду його другої ноги так, щоб підколінний м'язовий згин ноги упирався нижче коліна однойменної ноги правопорушника. Потягнувши його на себе-вбік і повертаючись до нього спиною, кинути його через свою ногу на спину. За допомогою больового впливу на кисть захопленої руки правопорушника перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Кидок через стегно. Захопити однією рукою за руку біля ліктя правопорушника, нанести іншою рукою розслаблюючий удар в його тулуб і виконати захоплення на попереку. Зробити крок однією ногою вперед між ногами затриманого, з підставкою до неї другої ноги повернутися до нього спиною (ноги напівзігнуті). Підбити його тазом і з нахилом вперед кинути на спину. Надаючи больовий вплив на кисть захопленої руки правопорушника, перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Кидок через спину. Захопити однією рукою за плече різнойменної руки правопорушника. Нанести розслаблюючий удар іншою рукою в його тулуб і захопити його під плече утримуваної руки. Поставити свої зігнуті ноги між його ногами, повернувшись спиною до правопорушника. Випрямляючи ноги, нахилиючись вперед і повертаючись в сторону, підбити його тазом і кинути на спину. За допомогою больового впливу на кисть захопленої руки правопорушника перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Кидок із захопленням ніг ззаду. Захопити руками ноги правопорушника трохи вище колін, рвонути ноги на себе вгору, розводячи їх в сторони, одночасно штовхнути плечем

затримуваного під сідниці і кинути його на груди. Переступаючи через захоплену ногу однойменною ногою зовні, вставити свою гомілку в підколінний згин ноги правопорушника і спертися на коліно, відводячи ногу в сторону-назовні. Натискаючи на гомілку зігнутої ноги правопорушника, провести больовий прийом «утиск литкового м'яза». Під больовим впливом змусити його завести праву руку за спину і перейти на загин руки за спину в положення лежачи з подальшим супроводом. Прийом виконується без нанесення розслабляючого удару.

Кидок захопленням ніг спереду. Зробивши невеликий крок ногою вперед, нанести розслабляючий удар рукою в голову. Захопити руками ноги правопорушника за підколінні згини і впертися плечем в його живіт. Штовхаючи плечем затримуваного, зробити сильний ривок за ноги на себе і вгору, одночасно розводячи їх в сторони. При падінні правопорушника відставити одну ногу назад і захопити його гомілки під свої пахви. Використовуючи одну із захоплених ніг, перевернути його в положення лежачи на животі, розташовуючись до нього обличчям. Переступаючи через захоплену ногу однойменною ногою зовні, вставити свою гомілку в підколінний згин ноги правопорушника і спертися на коліно, відводячи ногу в сторону-назовні. Натискаючи на гомілку зігнутої ноги правопорушника, провести больовий прийом «утиск литкового м'яза». Під больовим впливом змусити його завести праву руку за спину і перейти на загин руки за спину в положення лежачи з подальшим супроводом.

Силове затримання задушливими прийомами

Задушливі прийоми застосовуються для придушення фізичного опору правопорушника, розслаблення і сковування його дій при затриманні.

Силове затримання задушливим прийомом плечем і передпліччям в положенні лежачи. Стрибком сісти на поперек лежачого на животі правопорушника, відігнути його голову назад, обхопити шию плечем і передпліччям однієї руки і з'єднати руки. Зусиллям двох рук здавити горло затримуваного. При спробі правопорушника скинути співробітника перекотитися на спину, обхопивши його тулуб ногами на рівні поясу, з'єднати їх і, випрямляючи ноги, продовжувати удушення руками і ногами. Змусити правопорушника завести однойменну з атакуючою руку за спину. Відпустивши задушливе захоплення, впертися цією рукою в його спину, натискаючи вниз. Іншою рукою виконати захоплення на загин руки за спину з подальшим супроводом. Прийом виконується без нанесення розслабляючого удару.

Силове затримання задушливим прийомом передпліччям і плечем ззаду стоячи. Перебуваючи ззаду, виконати захоплення за плечі правопорушника. Нанести розслабляючий удар ступнею в підколінний згин його різнойменної ноги, одночасно рвонутися затримуваного руками за плечі на себе. Повертаючись до нього боком, захопити передпліччям і плечем своєї руки його шию і, з'єднавши руки, здавити горло. Під впливом задушливого захоплення перевести правопорушника в положення лежачи на животі. Змусити його завести однойменну з атакуючою руку за спину. Відпустивши задушливе захоплення, впертися цією рукою в спину правопорушника, натискаючи вниз. Іншою рукою виконати захоплення на загин руки за спину з подальшим супроводом.

Силове затримання з використанням прийомів бойового хортингу у боротьбі лежачи

Прийоми боротьби лежачи застосовуються для контролю дій і сковування правопорушника, придушення його фізичного опору з використанням больових і задушливих прийомів з метою затримання та подальшого супроводу.

Утримання верхи. Правопорушник лежить на спині. Сісти на нього верхи. Нахилившись вперед, притиснутися до грудей правопорушника і, пропустивши руки під його плечима, захопити одяг на шиї ззаду. Зачепити зовні гомілками різнойменні ноги правопорушника і розвести їх в сторони, випрямити в колінних суглобах свої ноги. Після придушення фізичного опору правопорушника провести затримання з

використанням больових прийомів боротьби і перейти до супроводу затриманого.

Важіль ліктя через передпліччя. Правопорушник лежить на спині. Сісти на нього верхи. Захопити своєю рукою його різнойменну руку під плече так, щоб його ліктьовий суглоб перебував вище передпліччя. Другою рукою впертися в його однойменне плече. Натискаючи вгору, виконати больовий прийом. Поставивши різнойменну з захопленою рукою правопорушника на ступню, під впливом больового прийому перевести його в положення лежачи на боці і перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Важіль руки всередину лежачи на животі

Варіант 1. Захопити двома руками зап'ястя руки правопорушника, лежачого на грудях. Сісти збоку від нього зі сторони ніг і підвести захоплену руку собі під плече, перегинаючи її вгору, виконати больовий прийом на плечовий або ліктьовий суглоб. Перейти на дожим кисті захопленої руки правопорушника, далі виконати загин руки за спину і прийом супроводу.

Варіант 2. Захопити двома руками зап'ястя руки правопорушника, лежачого на грудях. Сісти збоку від нього зі сторони голови і підвести захоплену руку собі під плече, перегинаючи її вгору, виконати больовий прийом на плечовий або ліктьовий суглоб. Перейти на дожим кисті захопленої руки правопорушника, одночасно розвертаючись до правопорушника, зігнути руку в ліктьовому суглобі, завести її за спину і перейти на загин руки за спину і на прийом супроводу.

Звільнення від захоплень і обхватів

Звільнення від захоплень і обхватів виконуються за схемою: нанесення розслаблюючого удару – звільнення від захоплення або обхвату – перехід на прийом затримання і супроводу.

Звільнення від захоплення зап'ясть (рукавів) спереду виконується ривком захоплених рук в сторону великих пальців атакуючого.

Звільнення від захоплення зап'ястя (рукава) спереду двома руками виконується ривком захоплених рук в сторону великих пальців атакуючого за допомогою вільної руки.

Визволення від захоплення горла (одягу на грудях) спереду виконується за допомогою важеля руки всередину або назовні в залежності від захоплення.

Звільнення від обхвату тулуба спереду без обхвату рук виконується відведенням ноги і спини назад з упором в обличчя або горло руками.

Звільнення від обхвату тулуба спереду з обхватом рук виконується відведенням ноги і тулуба назад із захопленням за пах або ударом кулаком знизу в пах або живіт і розведенням рук в сторони, згинаючи їх в ліктях.

Звільнення від захоплення ніг спереду виконується відведенням ноги назад з упором руками в плечі або голову з подальшим нанесенням розслаблюючих ударів або скручуванням шиї затриманого захопленням за підборіддя і упором долоні в потилицю.

Звільнення від захоплення за волосся на голові спереду виконується за допомогою сильного притиснення кисті захватної руки правопорушника своїми двома руками до голови з нахилом тулуба вперед і кроком назад-вбік.

Звільнення від захоплення за волосся на голові ззаду виконується шляхом сильного притиснення кисті захватної руки правопорушника двома руками до голови з напівприсідом і поворотом усередину, нахилом тулуба вперед і кроком назад.

Звільнення від обхвату тулуба ззаду без обхвату рук виконується за допомогою больового впливу на кисть (пальці), поворотом обличчям до правопорушника.

Звільнення від обхвату тулуба ззаду з обхватом рук виконується притисненням однієї руки правопорушника до грудей, присіданням з одночасним нахилом тулуба вперед і піднуренням під захоплену руку.

Звільнення від обхвату шиї плечем і передпліччям позаду виконується притисненням

однієї руки правопорушника до грудей, присіданням з одночасним нахилом тулуба вперед і піднуренням під захоплену руку.

Припинення дій правопорушника з вогнепальною зброєю

Захист від загрози пістолетом виконується за схемою: відхід із зони ураження з одночасним відведенням збройної руки в сторону – вибивання пістолета – нанесення розслабляючого удару – проведення прийому затримання – підбір зброї і супровід затриманого. При невдалій спробі вибивання зброї при затриманні правопорушника необхідно, щоб ствол зброї не перетинав контури тіла. В цьому випадку в ході його затримання в обов'язковому порядку проводиться прийом обеззброєння. Крім цього, при підборі (вилученні) зброї необхідно за можливістю забезпечити збереження на них слідів пальців рук правопорушника, крові жертви. Для цього використовуються рукавички, хустка, аркуш паперу (паперовий конверт), целофановий пакет і т. д. або воно піднімається (вилучається) двома пальцями, при цьому ніж необхідно брати за лезо в місці його кріплення до рукоятки, пістолет – за спускову скобу, автомат (рушницю) – за ремінь або спускову скобу.

Відпрацьовується елементи: захист при загрозі пістолетом спереду в упор виконується з відходом із зони ураження назовні і проведенням важеля руки назовні або всередину; захист при загрозі пістолетом ззаду в упор виконується з поворотом кругом з переміщенням в сторону правопорушника з подальшим проведенням важеля руки назовні або всередину.

Захист від загрози довгоствольною зброєю виконується за схемою: відхід із зони ураження з одночасним відведенням зброї в сторону – нанесення розслабляючого удару – вибивання зброї з одночасним збільшенням дистанції – затримання і супровід правопорушника під загрозою застосування зброї.

Відпрацьовується елементи: захист і обеззброєння при загрозі автоматом (рушницею) спереду в упор виконується з відходом із зони ураження назовні; захист і обеззброєння при загрозі автоматом (рушницею) ззаду в упор виконується поворотом до правопорушника.

Звільнення від захоплення автомата правопорушником здійснюється нанесенням удару ногою в пах (низ живота), поворотом боком до правопорушника і вибиванням зброї з нанесенням удару ногою в коліно (пах).

Припинення дій правопорушника при спробі дістати зброю. Виконується за схемою: фіксація (захоплення) збройної руки правопорушника – нанесення розслабляючого удару – перехід на прийом затримання і супроводу. Крім цього, в залежності від ситуації, що складається необхідно виконати вилучення або підбирання зброї.

Відпрацьовується елементи: припинення дій правопорушника при спробі дістати зброю з нагрудної кишені виконується за допомогою важеля руки назовні або всередину; припинення дій правопорушника при спробі дістати зброю з кишені брюк (кобури) виконується за допомогою загнутої руки за спину замком.

Припинення дій правопорушника при спробі знешкодити (вилучити зброю з кобури). Виконується за схемою: фіксація (захоплення) атакуючої руки (рук) правопорушника – нанесення розслабляючого удару – перехід на прийом затримання і супровід.

Відпрацьовується елементи: припинення дій правопорушника при спробі знешкодити (вилучити зброю з кобури) при підході спереду; припинення дій правопорушника при спробі знешкодити (вилучити зброю з кобури) при підході ззаду.

Припинення дій правопорушника при спробі підняти зброю. Виконується за схемою: фіксація (відкидання) зброї – нанесення розслабляючого удару – перехід на прийом затримання – підбір зброї і супровід.

Відпрацьовується елементи: припинення дій правопорушника при спробі підняти зброю з землі.

Перевірка фізичної підготовленості громадян, що претендують на заміщення посади співробітників спеціальних підрозділів МВС України, здійснюється за трьома загальнофізичними вправами (по одній на силу, швидкість і спритність і витривалість на вибір перевіряється з урахуванням погодних і кліматичних умов, а також стану навчально-матеріальної бази).

Перевірка фізичної підготовленості громадян, що претендують на заміщення посади співробітників підрозділів поліції, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність (карного розшуку, економічної безпеки і протидії корупції, боротьби зі злочинними посяганнями на вантажі, власної безпеки, з протидії екстремізму, оперативно-пошукових, спеціальних технічних заходів), і підрозділів поліції, особовий склад яких виконує посадові обов'язки зі зброєю (дільничних уповноважених поліції, щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, патрульно-постової служби поліції, охорони і конвоювання підозрюваних і обвинувачуваних, щодо забезпечення безпеки осіб, які підлягають державному захисту, позавідомчої охорони), здійснюється за двома загальнофізичними вправами (по одній на силу і швидкість і спритність на вибір комісії з перевірки).

Перевірка фізичної підготовленості громадян, що претендують на заміщення посади співробітників інших підрозділів поліції, здійснюється за однією загальнофізичною вправою на силу на вибір комісії з перевірки.

Висновок. Таким чином, дослідженнями було показано, що професійна підготовка студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є фактором, що значною мірою зумовлює фізичний розвиток, оскільки суттєво змінює параметри функціонального стану організму в площині підвищення адаптаційного потенціалу, антропометричних і силових характеристик, зниження «фізіологічної вартості» різних видів професійної діяльності, зростання позитивних змін у психоемоційній і потребнісно-мотиваційній сферах, що зумовлює хорошу адаптацію до умов професійної діяльності [3, 6, 16].

Таким чином, професійна діяльність (навчально-службова діяльність студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів) є однією з важливих сфер реалізації адаптаційного процесу і формування професійного здоров'я. У процесі фізичного виховання здійснюється вплив не тільки на біологічну (фізіологічну) основу особистості, а й на біосоціальну адаптацію. Тому професійну діяльність в умовах навчання в освітніх установах правоохоронних органів, системи МВС України слід розглядати як процес формування у студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів певного рівня фізичного розвитку, професійних рухових стереотипів (навичок), виховання морально-вольових якостей, а також – збереження і зміцнення здоров'я [13; 14]. Критерієм ефективності фізичної підготовки є дотримання учнями системи бойового хортингу всіх вимог робочої навчальної програми і контрольних нормативів за роками навчання, а метою – забезпечення психічної і фізичної готовності для дій в звичайних і екстремальних умовах служби.

Перспективи подальшого дослідження. Наступна діяльність і подальша робота над визначенням основних етапів професійно-прикладної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу у констатувальному, формуальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження та опублікована в наукових фахових виданнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко В. Розвиток силових якостей у студентів-хортингістів / В. Бойко, І. Малинський, Е. Єршоменко, З. Діхтяренко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 104–112.

2. Ерёмченко Э. А. Воспитание настойчивости у детей 6–7 лет в процессе занятий хортингом / Э. А. Ерёмченко // *Сибирский педагогический журнал : научное периодическое издание*. Новосибирск, 2013. № 6. С. 209–213.

3. Єрмоєнко В. Е. Профілактика основних стоматологічних захворювань у хортингістів дитячо-юнацького віку / В. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]*. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 38–47.

4. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6-7 років у процесі занять хортингом : автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 19 с.

5. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.

6. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотична програма і прикладний хортинг / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]*. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.

7. Єрмоєнко Е. А. Вплив здоров'я на біомеханічні показники серця спортсменів вищої кваліфікації за результатами даних ехокардіографії / Е. Єрмоєнко, В. Чибісов, О. Говоруха, Ю. Рейдерман // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]*. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 4. – С. 92–103.

8. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.

9. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.

10. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9, 10–11 класи. Варіативний модуль «Хортинг» : навчальне видання / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, 2011. – 31 с.

11. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для позашкільних навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко. К. : ІТЗО Мін-ва освіти і науки, молоді та спорту України, 2012. 78 с.

12. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для учнів 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во України у справах сім'ї молоді та спорту, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]*. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 63 с.

13. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во освіти і науки України, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]*. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 79 с.

14. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во освіти і науки України, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]*. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 54 с.

15. Єрмоєнко Е. А. Практичний матеріал програми хортингу для виховання наполегливості у дітей 6–7 років. *Актуальні проблеми фізичної культури та спорту (IV науковий напрям: проблеми здоров'я різних верств населення) : зб. наук. праць ДНДІФКіС*. К. 2013. № 28 (3).

16. Єрмоєнко Е. А. Теорія і методика хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. 450 с.

17. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]*. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.

18. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2010. – 108 с.

19. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.

20. Оржеховська В. М., Федорченко Т. Є., Єрмоєнко Е. А., Діхтяренко З. М., Мельник О. В. Концепція національної філософії виховання дітей та молоді в Україні на засадах хортингу (проект). *Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]*. К. : Паливода А. В., 2016. Вип. 5. С. 17–34.

21. Петрочко Ж. В., Єрмоєнко Е. А. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

22. Тимчик М. В. Хортинг як засіб виховання наполегливості в молодших школярів / М. В. Тимчик, Е. А. Єрмоєнко // *Фізичне виховання в рідній школі*. – 2014. – № 1. – К. : Педагогічна преса. – С. 38–41.

REFERENCES

1. Boyko, V., Malynskiy, I., Yeromenko, E., & Dikhtiarenko, Z. (2017). *Rozvytok sylovykh yakosti u studentiv-khortynhiv* [Development of power qualities in students-hortingists]. *Teoriia i metodyka khortynhu – Theory and Methods of Horting*, 7, 104–112. Kyiv: Palyvoda A. V. [in Ukrainian].
2. Yeromenko, E. A. (2013). *Vospitanie nastoychivosti u detei 6–7 let v protsesse zaniaty khortynhom* [Education of persistence in children of 6–7 years in the process of horting] *Siberian Pedagogical Journal: scientific periodical. Novosibirsk. № 6. P. 209–213.*
3. Yeromenko V. E. (2017). *Profilaktyka osnovnykh stomatologichnykh zakhvoryuvan u khortynghiv dytjacho-yunatskogo viku* [Preventive care of major dental diseases among young and adolescent Horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynghu: Issue 7* (pp. 38–47). Kyiv: Palyvoda A. V.
4. Yeromenko E. (2016). *Vykhovannia napolehlyvosti u shkoliariv 6–7 rokiv u protsesi zaniat hortynhom* [Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training]. (PhD abstract dissertation, Kyiv).
5. Yeromenko E. (2016). *Vykhovannia napolehlyvosti u shkoliariv 6–7 rokiv u protsesi zaniat hortynhom* [Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training]. (PhD dissertation, Kyiv).
6. Yeromenko, E. A. (2014). *Viyskovo-patriotychna programa i prykladnyi khortyngh* [Military-patriotic program and applied horting] In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynghu. – Issue. 1.* (pp. 10–19). Kyiv: Palyvoda A. V.
7. Yeromenko, E., Chybisov V., Hovorukha O., Reiderman Y. (2015). *Vplyv zdorovya na biomekhanichni pokaznyky sertsia sportmmeniv vyschoi kvalifikatsii za rezultatamy danykh ekhokardiografii* [The impact of health on the biomechanical parameters of the heart of highly qualified athletes according to the results of echocardiography] In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynghu. – Issue. 4.* (pp. 92–103). Kyiv: Palyvoda A. V.
8. Yeromenko, E. A. (2016). *Zasady formuvannya tsinnosti zdorovogo zhyttia uchnivskoi ta studentskoi molodi zasobamy khortynghu* [Principles of forming the values of a healthy life of pupils and students by means of horting] *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 10 (80) 16. – P. 38–44.*
9. Yeromenko E. A. (2012). *Navchalna prohrama hurtkovoyi (seksiynoyi) roboty «khortynh» dlya uchniv 1–11 klasiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [The curriculum of the circular (sectional) work «horting» for pupils of grades 1–11 of secondary schools]. – Kyiv: Palyvoda A. V. – p. 268.
10. Yeromenko E. A. (2011). *Curriculum in physical culture for secondary schools. Grades 5–9, 10–11. Variative module «Horting»: educational publication / Kyiv: Institute of Innovation. technologies and content of education. – 31 p.*
11. Yeromenko E. A. (2012). *Curriculum on horting for out-of-school educational institutions / K.: IITZO Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine. p. 78.*
12. Yeromenko E. A. (2014). *Curriculum of extracurricular activities (sections, circles) in horting for students of 1-4 grades of secondary schools / Ministry of Ukraine for Youth and Sports, Institute of Innovation technologies and content of education, [etc.]. - K.: DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine. p. 63.*
13. Yeromenko E. A. (2014). *Curriculum of extracurricular activities (sections, clubs) in horting for students 5-9 grades of secondary schools / Ministry of Education and Science of Ukraine, Institute of Innovative Technologies and Content of Education, [etc.]. – K.: DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine, p. 79.*
14. Yeromenko, E. A. (2014). *Curriculum of extracurricular activities (sections, circles) in horting for 10-11 grades of secondary schools / Ministry of Education and Science of Ukraine, Institute of Innovative Technologies and Content of Education, [etc.]. - K.: DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine. p. 54.*
15. Yeromenko, E. A. (2013). *Praktychnyi material program khortynhu dlia vykhovannia napolehlyvosti u ditei 6–7 rokiv* [Practical material of the horting program for education of persistence at children of 6-7 years] *Actual problems of physical culture and sports (IV scientific direction: health problems of different segments of the population): coll. Science. against DNDIFKiS. K. 2013. № 28 (3).*
16. Yeromenko, E. A. (2014). *Teoria i metodyka khortynghu* [Theory and Methods of Horting]. – Kyiv: Palyvoda A. V. p. 450.
17. Yeromenko, E. A. (2016). *Formuvannia tsinnosti zdorovoho zhyttia uchnivskoi ta studentskoi molodi na zaniattiakh khortynhom u navchalnykh zakladakh* [Formation of values of healthy life of schoolchildren and student youth at Horting classes in educational institutions]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynghu: Issue 6* (pp. 115–123). Kyiv: Palyvoda A. V.
18. Yeromenko, E. A. (2010). *Khortyngh. Navchalna prohrama dlya dytjacho-yunatskykh sportyvnykh shkil* [Horting. Curriculum for children and youth sports schools] – Kyiv: Palyvoda A. V. – p 108.
19. Yeromenko, E. A. (2014). *Khortynh – natsionalnyi vyd sportu Ukrainy* [Horting – the national sport of Ukraine]. Kyiv: Palyvoda A. V. [in Ukrainian].
20. Orzhekhovska, V., Fedorchenko, T., Yeromenko, E., Dikhtiarenko, Z., & Melnyk, O. (2016). *Kontseptsiia natsionalnoi filosofii vykhovannia ditei ta molodi v Ukraini na zasadakh khortynhu (proekt)* [The concept of

national philosophy of education of children and youth in Ukraine on the basis of Horting (project)]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriia i metodyka hortynhu: Issue 5* (pp. 17–34). Kyiv: Palyvoda A. V. [in Ukrainian].

21. Petrochko, Zh. V. & Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i tchesti yunoho ukrainsia* [Horting is the school of power and honor of young Ukrainian]. Kyiv: Palyvoda A. V.

22. Tymchyk, M. & Yeromenko, E. (2014). *Khortynh yak zasib vykhovannia napolehlyvosti u molodshykh shkoliariv* [Horting as a means of educating persistence in primary schoolchildren]. In *Fizychne vykhovannia v ridnii shkoli: Issue 1*. Kyiv: Pedahohichna presa.

Yeromenko Eduard

University of the State Fiscal Service of Ukraine

Combat horting as a means of optimization of functional training of students and cadets of specialized institutions of higher education and law enforcement officers

Abstract. This article discusses the means of optimizing the functional training of students and cadets of higher education institutions and law enforcement officers, the importance of regular training of students and cadets in combat horting, as part of physical training and a healthy lifestyle. The publication provides theoretical and methodological data on training, sports activities in combat horting, general developmental and preparatory exercises, elements of basic techniques, tactical training, as well as methodological advice on psychological training based on sports, cultural, health and combat traditions of the Ukrainian people. The list of basic means of functional training of combat horting and its introduction into the educational process of higher education institutions of Ukraine is given. The article is addressed to specialists and amateurs, instructors in combat horting of law enforcement agencies, physical education teachers and physical education teachers, heads of sports sections of combat horting, coaches-teachers of higher education institutions, children's and youth sports schools, sports and health clubs, military and military -patriotic direction, as well as the content of training of students, cadets and law enforcement officers.

Key words: combat horting, functional training, sports, health, physical exercises, law enforcement agencies, students, cadets, positive influence, human body, sports competitions, human behavioral habit, classification of influence of physical exercises, conversations, training methods.

Ерёменко Эдуард

Университет государственной фискальной службы Украины

Боевой хортинг как средство оптимизации функциональной подготовки студентов и курсантов специализированных высших учебных заведений и сотрудников правоохранительных органов

Аннотация. В данной статье рассматриваются средства оптимизации функциональной подготовки студентов и курсантов высших учебных заведений и работников правоохранительных органов, значение систематических занятий студентами и курсантами боевым хортингом, как составляющей физической подготовки и здорового образа жизни людей. В издании даны теоретико-методические данные о проведении тренировочных занятий, спортивных мероприятий по боевому хортингу, общеразвивающих и подготовительных упражнений, элементов базовой техники, тактической подготовки, а также методические рекомендации по психологической подготовке на основе спортивных, культурных, оздоровительных и боевых традиций украинского народа. Приведен перечень основных средств функциональной подготовки сотрудников правоохранительных органов средствами боевого хортинга и внедрение его в учебный процесс высших учебных заведений Украины. Статья адресована специалистам и любителям, инструкторам по боевому хортингу правоохранительных органов, учителям физической культуры и преподавателям физического воспитания, руководителям спортивных секций боевого хортинга, тренерам-преподавателям высших учебных заведений, детско-юношеских спортивных школ, клубов физкультурно-оздоровительного, военно-спортивного и национально-патриотического направления, В статье дается содержание тренировок по боевому хортингу студентов, курсантов и сотрудников правоохранительных органов и структур органов внутренних дел Украины.

Ключевые слова: боевой хортинг, функциональная подготовка, спорт, здоровье, физические упражнения, правоохранительные органы, студенты, курсанты, положительное влияние, организм человека, спортивные соревнования, поведенческая привычка человека, классификация влияния физических упражнений, беседы, методика тренировок.

НАШІ АВТОРИ

- Бойко Валерій** професор, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри хортингу та реабілітації Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України
- Болтівець Сергій** доктор психологічних наук, професор, завідувач Відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики України
- Діхтяренко Зоя** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хортингу та реабілітації ННІСФБПР Університету ДФС України, старший науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя ІПВ НАПН України, майстер спорту України з хортингу, академік міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я – «МАКБЕЗ», голова науково-методичної колегії Національної федерації бойового хортингу України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», голова ГО «Об'єднання педагогів і науковців України»
- Єрмоєнко Вероніка** майстер спорту України з хортингу, студентка стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України
- Єрмоєнко Едуард** кандидат педагогічних наук, заступник директора Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, професор кафедри хортингу та реабілітації, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
- Зубалій Микола** кандидат педагогічних наук, доктор філософії, член-кореспондент УАН, старший науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України
- Зубалій Ніна** кандидат психологічних наук, доктор філософії, доцент кафедри практичної психології Інституту педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова
- Івашковський Віталій** кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учасник бойових дій, майстер спорту України з хортингу
- Остапенко Олександр** кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України

Наукове видання

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ХОРТИНГУ

(українською, російською та англійською мовами)

Збірник наукових праць

Засновано в 2014 р.

Випуск 8

*Літературний редактор Ю. Г. Морозов
Англомовний редактор О. О. Бережний
Технічний редактор Ю. С. Стіпон
Дизайн обкладинки Ю. О. Ліщук*

*Відповідальний секретар збірника,
науковий редактор
і комп'ютерна верстка З. М. Діхтяренко*

Підписано до друку 29.12.2017 р.
Формат 70x108/16
Умов. друк. арк. 20,16

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0237
Наклад 300 пр.

Видавець – Паливода Алла Володимирівна
03061, м. Київ, пр-т Відрадиний, 95/Е; тел./факс (044) 351-21-91
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 283 від 18.12.2000 р.)

Віддруковано в друкарні ФОП ПАЛИВОДА А. В.
03061, м. Київ, пр-т Відрадиний, 95/Е; тел./факс (044) 351-21-90